

Överklagan över detta be-
skut har inte kommit in till
länsstyrelsen. 2008/3/8

Enligt sändlista

delg. d. 22/6 25.90

Inrättande av naturvårdsområdet Björkby - Kyrkviken i
Vallentuna kommun

(2 bilagor)

BESKRIVNING AV NATURVÅRDSOMRÅDET

<u>Namn</u>	Naturvårdsområdet Björkby - Kyrkviken
<u>Kommun</u>	Vallentuna
<u>Registerområde</u>	Vallentuna kommun
<u>Fastigheter</u>	del av Vallentuna prästgård 1:1, 5:1 del av Björkby 1:1, del av Vallentuna- Väsby 1:1, 1:8
<u>Lägesbeskrivning</u>	Ekonomiska kartan blad nr 118 05. Naturvårdsområdet ligger ca 1 km väs- ter om Vallentuna centrum och ca 25 km från Stockholms centrum.
<u>Area</u>	ca 100 ha
<u>Därav landarea</u>	ca 60 ha
<u>Markägare</u>	Vallentuna pastorat och Vallentuna kommun.
<u>Naturvårds- förvaltare</u>	Vallentuna kommun

GRUND FÖR BESLUTET

Björkbyområdet med Vallentuna kyrka, Väsby kvarn,
Kvarnbadet och Vallentunasjöns norra strand, gränser i
norr mot vägen mellan Vallentuna och Upplands Väsby
samt bostadsområdena i centrala Vallentuna (Väsby och
Prästgårdsgärdet). I nordväst gränser området mot åker-
mark på Björkby och i väster mot åker- och betesmark
tillhörande Kragsta. I öster avgränsas området av vägen
mot Stockholm och i söder av Kyrkviken, en grund vik av
Vallentunasjön.

Området är mycket centralt beläget som rekreations- och fritidsområde och används i hög utsträckning av boende i Vallentuna tätort, daghemsgrupper och skolklasser, m fl. Kvarnbadet har ett betydligt större upptagningsområde. Väsby kvarn ägs av Vallentuna hembygdsförening, som också kan ombesörja visning av kvarnen. Tyngdpunkten i den östra delen av naturvårdsområdet är kyrkan från slutet av 1100-talet. På ängen söder om kyrkan firas varje år midsommar.

Naturen inom området är värdefull såväl från natur- som kulturminnesvårdssynpunkt. Stora delar av området har formats av betesdjur under mycket lång tid. Hagarna vid kyrkan, kvarnen och Villa Kullen har sannolikt kontinuitet sedan vikingatid. Genom landskapets öppenhet, har området en mycket stor betydelse för landskapsbildningen.

Naturvårdsområdet utgör en del av objekt nr 15-9, Kragsta-Björkby i länsstyrelsens naturvårdsprogram.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Björkbyområdet karakteriseras av åkermarker med avgränsande nord-sydliga bergs- och moränryggar, samt av den vassrika Kyrkviken. Fornminnen finns på flera ställen i området. På den östligaste ryggen har kyrkan byggts, på den mellersta återfinns kvarnen, kvarnbadet samt en mindre beteshage, medan den västliga ryggen omfattar Villa Kullen med tillhörande tomt samt en vacker beteshage. Tomtområdet ingår inte i naturvårdsområdet. Norra delen av denna rygg, som mot norr består av berg i dagen samt i nordväst grus, hyser en välvuxen barrblandskog med dominans av gran. Moränryggarna har använts för bete sedan länge, sannolikt betades markerna redan under vikingatid. Strandbetena tillkom dock på 1800-talet, efter sänkningen av Vallentunasjön.

På moränryggarna finns, förutom den typiska betesfloran, stora förekomster av backsippa och ett antal mindre vanliga torrbacksväxter, t ex sandmaskros. Dessutom växer kungsängslilja på ett ställe. Närmare Björkby gård övergår betesmarken, som nämnts, i barrblandskog. Längs Kyrkvikens strand finns ett delvis tuvigt fuktängsbete och längre ut vass av större eller mindre måktighet.

Under den tidiga våren samlas ofta flyttfåglarna på åkermarken i området och i hag- och strandskogens träd. I Kyrkvikens vassar, mellan kyrkan och Oppgården (Kragsta), häckar flera sjöfågelarter, t ex brunand, gräsand, skäggdopping, sothöna, rördrom, rörsångare,

sävsångare, etc. I högre strandvegetation i områdets västligaste del hörs då och då gräshoppsångare.

I Kyrkviken har 1985-86 en anläggning för utnyttjande av sjövärmeför uppvärmning anlagts. Sjön utnyttjas ofta för kanotpaddling, segling, brädsegling, etc. Längs stranden, från Stockholmsvägen fram till hagen vid Villa Kullen och upp till Upplands Väsbyvägen, har anlagts en gång- och cykelstig.

ÄNDAMÅLET MED NATURVÅRDSOMRÅDET

Ändamålet med naturvårdsområdet är att bevara ett väl-frekventerat friluftsområde och ett attraktivt kulturlandskap med lång, kontinuerlig hävd. Floran och faunan är intressant från naturvårdssynpunkt. Sjön har under 1970-talet klassats som länets elfte bästa fågelsjö. De högsta ornitologiska värdena återfinns i Kyrkviken, speciellt den västra delen.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 19 § naturvårdslagen (1964:822, ändrad och omtryckt 1974:1025, ändrad efter bestämmelser i naturresurslagen 1987:133 och 261) det område som utmärkts på bifogade karta som naturvårdsområde (bilaga 1).

NAMN

Naturvårdsområdets namn skall vara **BJÖRKBY-KYRKVIKEN**.

FÖRESKRIFTER FÖR NATURVÅRDSOMRÅDET

För att trygga ändamålet med naturvårdsområdet förordnar länsstyrelsen med stöd av 10 och 19 §§ naturvårdslagen och 22 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla för området. Med stöd av 43 § tredje stycket naturvårdslagen och 28 a § i naturvårdsförordningen beslutar länsstyrelsen att de befogenheter som ankommer på länsstyrelsen skall ankomma på kommunfullmäktige i Vallentuna kommun eller på kommunal nämnd som fullmäktige beslutar vad avser föreskrifterna 1-14 nedan. Kommunen kan dock inte upphäva eller ändra föreskrifterna eller förordnandet som sådant.

Föreskrifterna nedan skall inte utgöra hinder mot att de åtgärder som anges i bifogad skötselplan utförs. Ej heller skall föreskrifterna utgöra hinder mot de mindre arbetsföretag som krävs för den normala skötseln av områdets byggnader och anläggningar.

- A. Föreskrifter med stöd av 19 § naturvårdslagen gående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturvårdsområdet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad. Byggnader för husdjurs-hållningen kan dock få tillkomma efter särskild prövning. Dessutom kan byggnader tillkomma som är nödvändiga för driften av kanotuthyrning.
2. anlägga golfbana.
3. gödsla naturbetesmarker (område 1, 2, 4, 6, 7, 10, 12 och 14 i skötselplan).
4. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi eller ytförhållanden som att gräva, spränga, muddra, borra, schakta eller utfylla (gäller ej nödvändiga arbeten inom jordbruket, för sjövärmearläggning, vattenintag för nuvarande kyrkogårdens bevattning, kanotuthyrning eller strandrestaurering).
5. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

6. utföra till- eller ombyggnad eller väsentligt ändra byggnads användningssätt.
7. använda någon del av området som snötipp.
8. uppföra stängsel eller hägnader för andra ändamål än betesdjurshållning, skydd av odlad mark samt avgränsning av kanotuthyrning. Stängsel och hägnader bör så lite som möjligt begränsa eller försvåra allmänhetens tillträde till området (gäller ej odlad mark eller kanotuthyrning).
9. att skogsplantera öppen mark.

Datum
1990-05-17

Beteckning
11.126-1182-88
0115-03-001

10. anlägga väg.
 11. anlägga campingplats.
 12. uppföra ny anläggning eller utöka befintlig anläggning.
 13. dra fram mark- eller luftledning, förutom bevattningsledning till nuvarande kyrkogården.
 14. avverka, eller utföra andra skogliga åtgärder utöver vad som framgår av bifogad skötselplan.
- B. Föreskrifter med stöd av 19 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
-

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturvårdsområdet, nämligen

1. utmärkning av och upplysning om naturvårdsområdet.
 2. utförande och underhåll av anordningar för allmänhetens friluftsliv enligt bifogade karta och skötselplan.
 3. röjning, gallring och avverkning samt slätter så som närmare anges i bifogad skötselplan.
 4. skötsel av betesmarker, innefattande betesdrift, röjning, uppsättning och underhåll av stängsel och bevattningsanordningar enligt bifogade skötselplan.
- C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturvårdsområdet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning, som att borra, hacka, spränga, rista, måla eller dylikt.

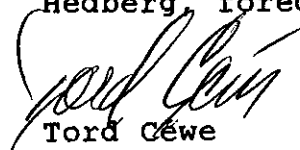
Datum
1990-05-17

Beteckning
11.126-1182-88
0115-03-001

2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, samt att skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp växter som ris, örter, gräs, mossor eller lavar.
 3. störa djurlivet (t ex genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräl- eller groddjur).
 4. inom område med betesdjur medföra hund som inte är kopplad.
 5. elda annat än i medhavd grill eller på särskilt iordningställd plats.
 6. i Kyrkviken, närmare stranden än 100 meter, framföra motordriven farkost i högre hastighet än 6 knop.
 7. framföra motordrivet fordon.
- D. Föreskrifter med stöd av 22 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen
-
1. Naturvårdsförvaltare skall vara Vallentuna kommun. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande äga rum med länsstyrelsen och kyrkoförvaltningen.
 2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan.

Detta beslut kan överklagas hos miljö- och energidepartementet, se bilaga.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit miljövärdsdirektör Tord Céwe, beslutande, länsarkitekt Eva Gyllensvärd, länsantikvarie Jan-Bertil Schnell, länsassessor Karl Henrik Ziefvert, överlantmätare Torsten Algrim samt förste byråingenjör Eva Hedberg, föredragande.

Tord Céwe

Eva Hedberg

Bilagor

Karta över naturvårdsområdet
Hur man överklagar

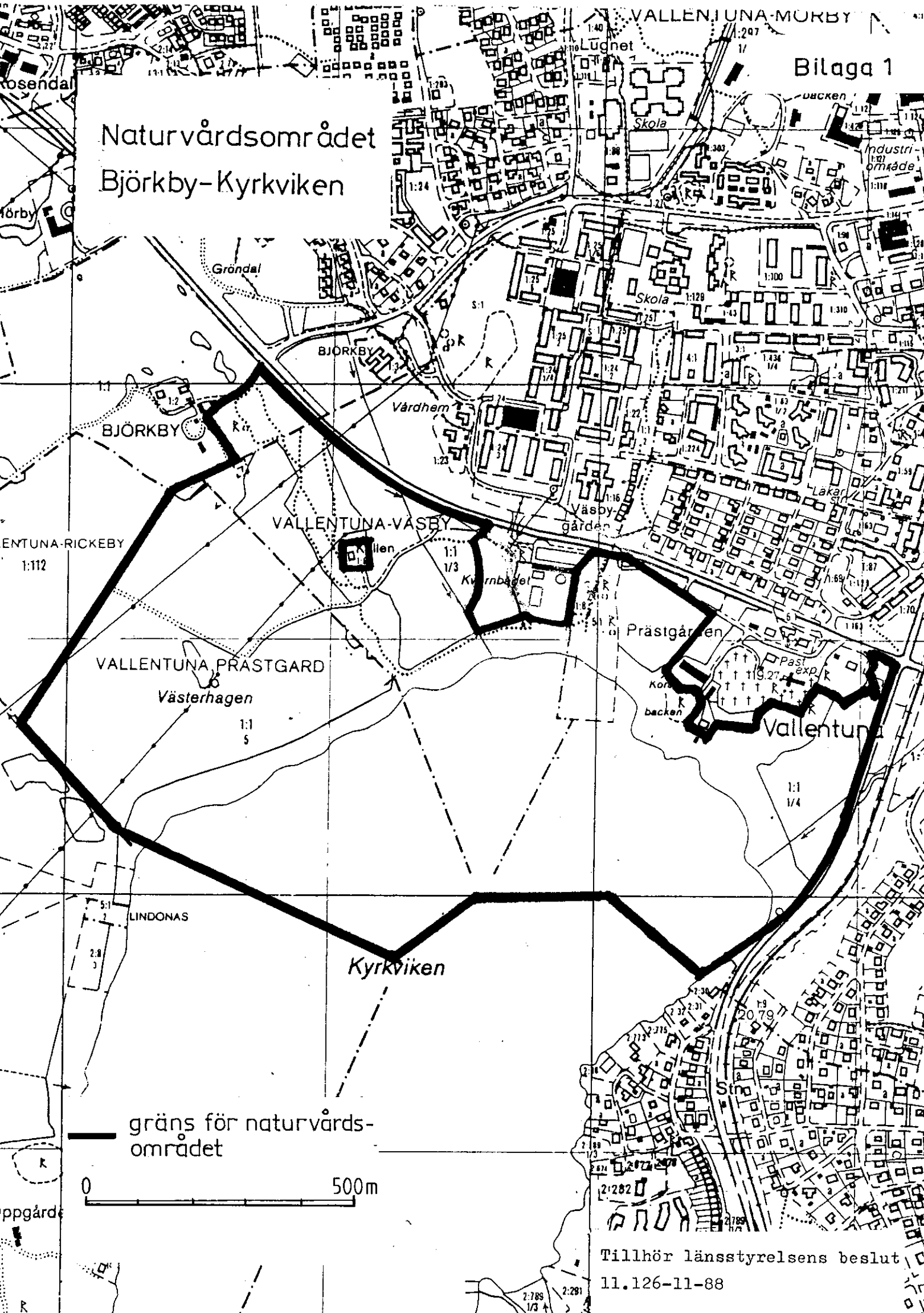
Bilaga 1
Bilaga 2

SÄNDLISTA

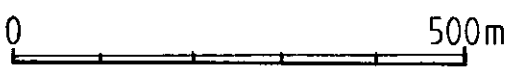
EH-I-2/ie

Naturvårdsområdet Björkby-Kyrkviken

gräns för naturvårds-
området

Tillhör länsstyrelsens beslut
11.126-11-88

Naturvårdsområdet
Björkby - Kyrkviken

Vallentuna kommun

SKÖTSELPLAN FÖR NATURVÅRDSOMRÅDET

BJÖRKBY - KYRKVIKEN

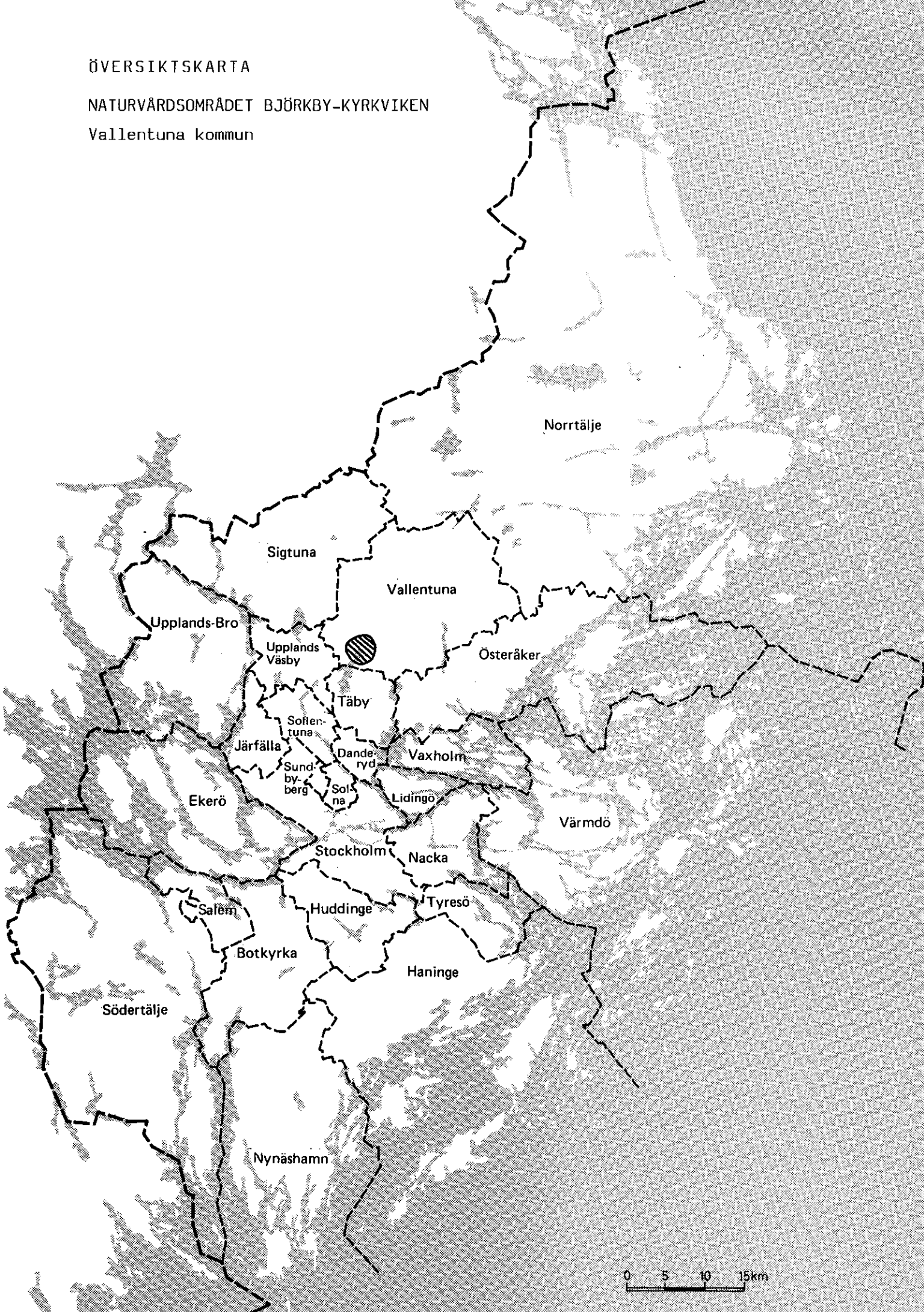
VALLENTUNA KOMMUN

Fastställd 1990-05-17
Länsstyrelsen i Stockholms län
Miljövårdsenheten, 1990.

ÖVERSIKTSKARTA

NATURVÄRDSOMRÅDET BJÖRKBY-KYRKVIKEN

Vallentuna kommun

LÄNSSTYRELSEN
Stockholms län
Miljövårdsenheten
Eva Hedberg
08 - 785 52 17

11.126-1182-88
0115-03-001

Skötselplan för naturvårdsområdet Björkby - Kyrkviken i
Vallentuna kommun

Skötselplanen är gjord av AB CONEC på initiativ av
Vallentuna kommun som även bekostat arbetet.

Planen består av två delar, en allmän del som redovisar
nuvarande förhållanden samt en plandel som beskriver
mål och åtgärder för att uppnå det åsatta ändamålet med
förordnandet.

Planens mål skall gälla under överskådlig tid medan åtgärdsförslagen avser den närmaste 10-årsperioden. Där-
efter kan åtgärder omprövas, dock så att det åsatta
målet uppnås.

Planen är fastställd genom länsstyrelsens beslut den 17
maj 1990.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid

I.	ALLMÄN BESKRIVNING	4
1.	ADMINISTRATIVA DATA	4
2.	FÖRESKRIFTER	5
3.	ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN	5
3.1	Naturförhållanden	5
3.2	Kulturhistoriska förhållanden	6
3.3	Nuvarande markanvändning	6
3.4	Faunavård	7
3.5	Byggnader och anläggningar (exkl anläggningar för friluftslivet)	7
3.6	Tillgänglighet	7
3.7	Anordningar för friluftslivet	7
3.8	Inventeringar	7
3.9	Planförhållanden	7
II	PLANDEL	8
1.	DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN	8
1.1	Övergripande mål	8
1.2	Generella riktlinjer och åtgärder	8
2.	DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV BYGGNADER exkl byggnader och anläggningar för friluftsliv	24
3.	ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV	24
3.1	Övergripande mål	24
3.2	Generella riktlinjer och åtgärder	24
4.	SAMRÅD	25
5.	NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN	25
5.1	Tillsyn	25
5.2	Finansiering	25
5.3	Ekonomisk plan 1989-1994	25
	BILAGOR	
1.	Naturvårdsområdets beslut	
2.	Karta över skötselområden	
3.	Informationskarta	
4.	Riksantikvarieämbetets skötselplan AB	182
5.	" " " "	255

I **ALLMÄN BESKRIVNING**1. **ADMINISTRATIVA DATA**

<u>Skyddsform</u>	Naturvårdsområde
<u>Beslutsdatum</u>	1990-05-17
<u>Kommun</u>	Vallentuna
<u>Registerområde</u>	Vallentuna kommun
<u>Läge</u>	Ekonomiska kartan blad nr 118 05. Naturvårdsområdet ligger ca 1 km väster om Vallentuna centrum och ca 25 km från Stockholms centrum
<u>Area</u>	Ca 100 ha
<u>Därav landarea</u>	Ca 60 ha
<u>Fastigheter</u>	del av Vallentuna prästgård 1:1, 5:1, del av Björkby 1:1, del av Vallentuna Väsby 1:1 och 1:8
<u>Markägare</u>	Vallentuna pastorat och Vallentuna kommun
<u>Naturvårdsförvaltare</u>	Vallentuna kommun
<u>Nyttjanderätter</u>	Såväl jordbruk som jakt är utarrenderad, fisket sköts genom Vallentunasjöns fiskevårdsförening. Mark för Väsby kvarn disponeras enligt avtal med Vallentuna kommun. Vidare finns vägservitut för Villa Kullen, samt ett kraftledningsservitut.

Grunden för beslutet samt ändamålet med förordnandet framgår av beslut om inrättandet av naturvårdsområdet.

2. FÖRESKRIFTER

Föreskrifterna med stöd av naturvårdslagen finns i beslutet om att inrätta naturvårdsområde.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

3.1.1 Geologi

Området består av tre nord-sydliga bergs- och moränryggar med mellanliggande lersediment. Närmast Vallentunasjöns strand utgörs underlaget av tidigare sjöbotten. I områdets nordvästra del finns ett mindre grustag.

3.1.2 Vegetation

Naturvårdsområdet har under flera århundranden formats och präglats av åkerbruk och bete. På morän/sand/bergsryggarna har bete bedrivits under mycket lång tid. Därför finns inom dessa delar en till bettet knuten flora. Floran är i många fall också anpassad till de torra ståndorter, som finns på flera ställen. Betesmarken längs stranden har uppkommit efter Vallentunasjöns sänkning och är alltså av betydligt yngre datum än hagarna. Sedan 1970-talets början har en kraftig igenväxning skett inom området, främst beroende på minskat eller upphört bete. Flera av delområdena har idag en helt annan karaktär än före 1980-talet, t ex strandzonen nedanför och väster om kvarnen, samt hagmarken söder och norr om Villa Kullen.

Vid och söder om Villa Kullen växer backsippa, tjärblomster, sandmaskros, samt andra torrbacksarter. Här finns också ett litet bestånd kungsängslilja. Nedanför kyrkan växte i samband med att mark blottlades vid byggandet av cykelväg längs stranden den i dessa trakter ovanliga strandskräppan och längst i öster blodnäva.

3.1.3 Djurlivet

Vallentunasjön har i tidigare inventeringar klassats som en god fågelsjö, främst beroende på fågelrikedomen i sjöns norra och nordvästra del. Här återfinns ett flertal arter, skäggdopping, samt rördrom. I anslutning till vassområdena hörs säv-

och rörsångare, gräshoppsångare, m fl. Under våren är området ett populärt rastområde för flyttande tättingar och vadare. Ortolansparv häckar i området.

3.1.4 Landskapsbild

Landskapsbilden inom naturvårdsområdet är mycket ömtålig, eftersom exploatering inom området syns från en stor del av Vallentunasjöns stränder.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Området har varit bebott sedan lång tid. I området finns två gruvfält från järnåldern. Det ena, Korsbacken, ligger vid sjön, söder om kyrkan (skötselområde 4), det andra ligger väster om Kvarnbadet och ingår endast till en mindre del i naturvårdsområdet (skötselområde 17). Redan under vikingatid var området sannolikt betat. Under 1800-talet sänktes Vallentunasjön ca 1,5 m, vilket blottlade marker som sedan betats fram i sen tid. Moränbacken vid Vallentuna kyrka används för midsommarfirande. Väsby kvarn, som blivit något av symbol för Vallentuna, visas för allmänheten.

3.3 Nuvarande markanvändning

3.3.1 Skogsmarken

Skogsmarken i området har så liten omfattning att något rationellt skogsbruk inte förekommer.

3.3.2 Jordbruksmarken

Jordbruksmarken utarrenderas. Mark som inte är åker betas i viss utsträckning, medan annan mark inte hävdas.

3.3.3 Övrig mark

I skötselområde 18 planeras en mindre anläggning för kanotuthyrning. Väsby kvarn ägs av hembygdsföreningen i Vallentuna.

3.3.4 Jakt

Jakt bedrivs enligt gällande arrendeavtal.

3.3.5 Fiske

Vattenområdet ingår i Vallentunasjöns fiskevårdsområde (länsstyrelsens beslut 1987-02-07, dnr 11.379-9-86). Fiske får ske endast i överensstämmelse med fiskevårdsföreningens bestämmelser.

3.4 Faunavård

I områdets östra del, söder om kyrkan har 1985-88 delar av stranden restaurerats för att fågellivet och groddjuren skall gynnas. Ytterligare anordningar har under vintern 1987/88 genomförts i anslutning till Ormstaåns mynning. Avsikten är att anordningarna om möjligt skall fungera som när-saltsfälla.

3.5 Byggnader och anläggningar

Inom området ligger Väsby kvarn (inom skötselområde 8). Anläggningar för jordbrukets behov, samt permanentbostäder i anslutning till kyrkan och Björkby, ingår inte i naturvårdsområdet.

3.6 Tillgänglighet

Området nås till fots eller med cykel från Vallentuna centrum. Bilparkering finns i anslutning till kyrkogården. Vägen till Villa Kullen är avlyst för obehörig trafik. Möjligheten att angöra stranden är begränsad, då den i stor utsträckning är vassbevuxen.

3.7 Anordningar för friluftslivet

Speciella anordningar för friluftslivet finns inte i området. Här planeras dock kanotuthyrning (se beskrivning av skötselområde 18).

3.8 Inventeringar

Området har 1971 inventerats från botanisk, ornitologisk, kulturhistorisk och landskapsestetisk synpunkt av Vallentuna hembygdsförening.

3.9 Gällande planer

För Kvarnbadet (skötselområdena 5, 7, 8, 9 och del av 10) samt Vallentuna kyrka, delplan II (skötselområdena 1, 2, 3, 4 och del av 16) har stadsplan antagits. I de fall skötselplanen för naturvårdsområdet, kan komma att strida mot gällande stadsplan, skall stadsplanen gälla.

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Naturvårdsområdet skall vårdas så att dess natur- och kulturvärden samt dess värden för friluftslivet bevaras. För att uppnå detta syfte bör inte i dag öppen mark tillåtas växa igen. Inte heller bör skogs- eller jordbruket avvika från vad som i dag praktiseras utan föregående samråd med naturvårdsförvaltaren och länsstyrelsen. Hag- och betesmarkerna skall hållas öppna. Pågående markanvändning får ej ändras.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Skogsmark

Ett naturvårdsanpassat skogsbruk, som tar hänsyn till områdets värden för friluftslivet, kan bedrivas. Nedfallna träd kan upparbetas och bortforslas. Dock bör de från naturvårdssynpunkt lämnas kvar i den mån de inte hindrar framkomligheten.

1.2.2 Jordbruksmark

Jorden skall brukas på normalt sätt. Närheten till Vallentunasjön innebär att gödsling skall ske med minsta möjliga givor, för att inte onödigtvis öka närsaltstillskottet till sjön. På naturbetesmarken sker ingen gödsling alls. Hag- och betesmarkerna skall i första hand hållas öppna genom bete av nöt, häst och/eller får, i annat fall hållas öppna på annat sätt. Mindre områden får omföras till slätteräng med användande av äldre ängsslättermetoder.

1.2.3 Annan mark

Sköts enligt nuvarande rutiner.

1.2.4 Floravård

Tidigare betade områden skall hållas öppna, i första hand genom bete av nöt, häst och/eller får, i annat fall hållas öppna på annat sätt. Mindre områden får omföras till slätteräng med användande av ängsslättermetoder. Vass får inte tas bort annat än i samband med restaurering i områdets östra del.

1.2.5 Faunavård

Några speciella faunavårdande åtgärder behöver inte vidtas. Dock kan holkar sättas upp längs stranden och i hagmarkerna.

1.2.6 Jakt

Jakt får bedrivas enligt gällande arrendeavtal. Med tanke på de många människor som rör sig i området bör dock jakten begränsas så långt möjligt, alternativt bedrivas på tider då människor normalt inte rör sig i området.

1.2.7 Fiske

Vattenområdet ingår i Vallentunasjöns fiskeområde. Fisket får ske endast i överensstämmelse med fiskevårdsföreningens bestämmelser.

1.2.8 Disposition och skötsel av naturvårdsområdets vattenområde

Pågående värmeutvinning ur Vallentunasjön skall fortgå utan hinder av inrättandet av naturvårdsområdet, likaså får vatten tas från sjön för bevattning av nuvarande kyrkogården. Behövliga arbeten i samband med detta skall få genomföras. Inom ett högsta avstånd från stranden av 100 meter är högsta tillåtna hastighet för motordrivna farkoster 6 knop. Ev underhållsåtgärder för sjövärmearläggning, etc, skall ej belasta kostnaderna för områdets skötsel.

1.2.9 Behandling av naturvårdsområdets skötselområden.

ALLMÄNT

I dag har området stor betydelse som närrekreationsområde under alla delar av året. Om igenväxningen tillåts fortsätta kommer områdets upplevelsevärde att minska, samtidigt som landskapsbilden påverkas negativt, såväl för dem som vistas i området, som från sjösidan. Samtidigt kommer områdets naturvärden att förändras. Skötselplanen syftar till att, så långt möjligt, bevara det landskap som varit det dominerande under 1900-talet, fram till 1970-talets början.

SKÖTSELOMRÅDE 1 Tidigare betat strandområde söder om kyrkan.

Beskrivning: I områdets östra del, närmast Stockholmsvägen, finns ett naturligt uppkommet och numera utglesat björkbestånd. Dominerande arter är tuvtåtel, timotej och rödven. Uppslag av vide och al närmast vassen. Vissa ängsväxter finns inom området, t ex rölleka, gulmåra, rödklint och flockfibbla. Utanför ängen vidtar ett kraftigt vassbälte. I detta område har vissa strandrestaureringsåtgärder vidtagits 1985/88.

I områdets västra del har stranden fördjupats, och en lucka i den täta vassvegetationen har åstadkommit. I land har ett par dammar iordningställt för djurlivet främst groddjur. I Ormstaåns utloppsområde har åtgärder vidtagits för att minska vattenströmmens hastighet och låta vattnet passera ut i sjön något långsammare än tidigare. Syftet med detta är att en del av den fosfor som transporteras med ån, skall kunna fångas upp av botten och vegetation.

I anslutning till Stockholmsvägen finns en pumpstation för avloppsvatten, med breddavlopp ut i Vallentunasjön. Väster därom mynnar Ormstaån, som numera har kraftigt förhöjd vattenföring, eftersom vatten från sjövärmearläggningen i Kyrkviken återförs till viken via denna bäck. Detta innebär att isförhållandena i vikens inre del är osäkra vintertid.

En avloppsledning har byggts snett genom området. Ledningen ligger grunt och har medfört att en rak, estetiskt mindre tilltalande "ås" har tillförts strandmiljön. Den har dessutom dämt upp området norr om ledningen, vilket medfört översvämning av cykelvägen och intilliggande åkermark under snösmältningen.

Mål: Området bör, genom sin roll i landskapsbilden, hållas öppet. Breddavloppet bör inte på sikt få förorena Kyrkvikens vatten.

Åtgärder: I första hand bör, för att gynna ängsfloran, bete alt. årlig slåtter ske i slutet av juli, eller marken hållas öppen på annat sätt. Om en örtrik ängsvegetation eftersträvas, skall höet transporteras bort efter slotter. Björkbeståndet i områdets östra del bör på sikt tas bort. Äldre anläggning för breddning av avlopp tas bort.

Plantering med naturlig, lågvuxen, vegetation kan göras, speciellt för att minska effekterna på landskapsbilden av avloppsledningen. För att öka örtin-slaget kan örthö bredas ut på stranden och låta fröa av sig. Vid plantering av buskar bör buskslag som är naturliga för trakten användas (t ex slån). Buskarna bör dock hållas låga, för att inte skymma utsikten över viken. Gödsling bör undvikas för att gynna ört-floran.

Om så önskas kan delar av vassbältet slås i augusti eller under vintern för att minska tillförseln av organiskt material till viken. Kontakt skall dock först tas med ornitologisk expertis, så att åtgärder inte vidtas under för fåglarna känsliga perioder. Man bör också tänka på att vissa fågelarter häckar i fjolårsvassen, t ex säv- och rörsångare.

Medel för strandrestaurering, etc bör fortsättningsvis ingå i skötselanslaget för naturvårdsområdet.

Istandsättningsåtgärder: Avverkning av ungbjörkbestånd i öster. Borttagande av breddavlopp. Plantering av låga buskar samt etablering av ängsflora. Stängsling om bete skall återupptas.

Underhållsåtgärder: Bete alt. slätter.

SKÖTSELOMRÅDE 2 Beteshage söder om kyrkan.

Beskrivning: Den norra delen av området har torrbackskaraktär, medan den södra delen ligger på lerigt underlag, sannolikt f d åker. På torrbacken genomför hembygdsföreningen varje år midsommarfirande. Backen, som ansluter direkt till kyrkogården, är mycket viktig från landskapsbildssynpunkt. För området gäller bestämmelser enl. NVL §19, äldre lydelsen (bestämmelser om skydd för landskapsbilden).

I betesmarken växer enstaka träd, främst ask. Vidare finns björk, al, slån och nypon.

Bland örterna märks bl a gulmåra, vitklöver, höstfibbla, liten blåklocka, backanis, rölleka, äkta Johannesört, flockfibbla, rödklint, skogsklöver och femfingerört.

Här och var växer en mer normal betesflora med kvävegynnad växtlighet, t ex brännässla och hundkåx. Denna vegetation blir speciellt vanlig på den kulturbetesbetonade delen av skötselområdet. Här tillkommer också åkertistel.

I kanten av den nyanlagda cykelvägen längs sjön växte, i samband med att jord blottades för cykelvägen, den i Uppland ytterst sällsynta strandskräppan (*Rumex maritimus*). Enligt Hylanders flora är arten "naturlig" vid tre sjöar i Uppland, bland dem Vallentunasjön. Dessa tre sjöar är landets nordligaste naturliga växtplatser. En intressant tanke är att frön av denna art, som normalt växer på havsstränder i södra Sverige, skulle kunnat komma till Vallentuna på något forntida skepp, som landat vid en ev handels- eller kultplats i närheten av den plats där kyrkan nu ligger.

Mål: Området bibehålls som öppen beteshage.

Åtgärder: Området skall i första hand hållas öppet genom bete. Kan ej detta ske, skall området slås i slutet av juli. Om slåttarna sker manuellt eller maskinellt är av mindre betydelse, men det slagna höet skall bortforslas. Detta gäller i första hand naturbetesdelen (backen upp mot kyrkan). Naturbetesdelen bör, för att bibehålla örtrikedomen, inte gödslas.

Istandsättningsåtgärder: Inga.

Underhållsåtgärder: I första hand bete. Normalt underhåll av stängsel. Borttagande av oönskat slyuppslag. Kan ej bete ske, skall området slås årligen i slutet av juli. Ev kan manuell slåtter genomföras på ideell väg med hänvisning till områdets kulturhistoriska och landskapsestetiska värde.

SKÖTSELOMRÅDE 3. Strandparti med trädkikt av al och björk.

Beskrivning: Trädkiktet är mer eller mindre slutet och domineras av al och björk. Dessutom finns knäckepil längs sjön. I öster finns ett något mer öppet parti, som ansluter till område 1. I området finns en mindre anläggning för bevattning av nuvarande kyrkogård.

Ångsvegetation med rödven, hundäxing, vitklöver, skogsklöver, strätta m m. Strandvegetationen domineras av bladvass (längst ut) och där innanför vassstarr. Vidare hittas fackelblomster, älgört, häst-

skräppa, vattenskräppa, knölsyska, brunskära, vattensmärke, videört, åkermynta, gåsört, löktåg, åkermolke och gul svärdsllilja.

Mål: Bibehållande av nuvarande vegetationstyp.

Åtgärder: Öppnare delar i öster slås och betas om möjligt. Trädskiktet skall ej tillåtas sluta sig ytterligare.

Iståndsättningsåtgärder: Försiktig borttagning av ett antal träd.

Underhållsåtgärder: Bete alt. årlig slåtter i områdets östra delar i slutet av juli. Utglesning av trädskikt ca vart tionde år.

SKÖTSELOMRÅDE 4. Betesmark av torr till frisk typ

Beskrivning: Trädskiktet består av al, hägg, björk, lönn, tall och fågelbär. Betesfloran är den för området normala (se område 2). I väster är betesmarken nästan sluten med arter som ask, al, björk och druvfläder. I den västra delen finns en ogräsbetonad flora med nejlikrot, kardborre, krusskräppa, hallon, m m. Här växer även majbräken. Större delen av området är gravfält (AB 182 "Korsbacken") Skötselplan har upprättats av Riksantikvarieämbetet (bilaga 4).

Mål: Betad hagmark med enstaka träd och buskar.

Åtgärder: Området betas. Om så ej är möjligt skall slåtter ske av de mer öppna partierna, medan de mer tätt trädbevuxta röjs manuellt. Se vidare gällande skötselplan bilaga 4.

Iståndsättningsåtgärder: Inga. Om så önskas från kyrkoförvaltningens sida eller från kulturminnessynpunkt, kan trädskikt glesas ut eller tas bort. Omfattning i det senare fallet: ca 2-3 arbetsdagar.

Underhållsåtgärder: Bete. Normalt stängselunderhåll. Om bete inte kan upprätthållas: slåtter av öppnare partier. utglesning av trädskiktet ca vart tionde år.

SKÖTSELOMRÅDE 5. Fuktig starräng.

Beskrivning: Glest trädskikt av al. Dominerande arter innanför bladvassen är vass-starr och blåsstarr, ställvis också gul svärdsllilja och bredkaveldun. Längre in dominerar älgört fullständigt.

Vidare växer här bl a rörflen, grenrör, kärrtistel, strätta, vägtistel, videört, fackelblomster och hästskräppa. På många ställen växer en mycket näringskrävande flora.

Mål: Slåtteräng och/eller sluten sumpskog.

Åtgärder: Området bör om möjligt slås. Alternativt kan trädskiktet tillåtas sluta sig. Det är också möjligt att ha olika skötsel inom olika delar av skötselområdet.

Iståndsättningsåtgärder: Inga.

Underhållsåtgärder: (Manuell) slåtter alt. naturlig igenväxning. Slåtterkostnaden blir förhållandevis hög på grund av dålig bärighet om inte maskin med lågt marktryck kan användas. Om trädskiktet tillåts sluta sig, röjning eller utglesning efter 5 och 10 år. Därefter återkommande röjning eller utglesning vid behov.

SKÖTSELOMRÅDE 6. Öppen betesmark.

Beskrivning: Fortsättning av område 4, men betet ligger på f d åker. Enstaka träd och buskar förekommer, främst al och rönn.

Mål: Betesmark.

Åtgärder: Området skall i första hand betas, i andra hand slås i enlighet med åtgärdsförslag för skötselområde 2. Området får gödslas.

Iståndsättningsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Bete, normalt stängselunderhåll alt. slåtter.

SKÖTSELOMRÅDE 7. Öppen, ogödslad betesmark intill kvarnen.

Beskrivning: Ingår i samma betesfälla som områdena 4 och 6. Betas liksom dessa f n av hästar.

Träd- och buskskiktet domineras av en och nypon. Vidare finns rönn, vägtorn, vildapel och gran.

Bland örterna märks främst backsippa (under maj), rölleka, vanlig ögontröst, vitklöver, rödklint, äkta Johannesört, gulmåra, liten blåklocka, brudbröd, skogsklöver, ängshavre, kråkvicker, blåbär flockfibbla, backanis, gulmåra, käringtand, backglim, rödklöver, rödven, rödsvingel och timotej.

Mål: Ogödslad betesmark med buskskikt av en m m.

Åtgärder: Området skall i första hand betas. Naturbetesmarken bör stängslas in, för att kunna styra betestrycket, speciellt tidigt under säsongen. Bete bör inte tillåtas förrän i andra halvan av juni. Om betet upphör, slås naturbetesmarken i slutet av juli varje år. Detta kan med fördel ske manuellt. Uppkommen och uppkommande gran bör tas bort. Om antalet enar ökar, bör en del tas bort. För att gynna örtfloran bör gödsling ej ske.

Istandsättningsåtgärder. Stängsling av naturbetesmarken. Längd max 100 m.

Underhållsåtgärder: Bete, normalt stängselunderhåll. Om bete ej kan ske, slåtter av naturbetesmarkerna i slutet av juli (se område 2).

SKÖTSELOMRÅDE 8. Kvarnbacken.

Beskrivning: Kvarnbacken är ett obetat område mellan område 7 och Kvarnbadet, där Väsby kvarn är uppförd. På Kvarnbacken går häll i dagen. Område 8 har tidigare haft samma karaktär och arter som område 7, men är nu statt under igenväxning, speciellt söder om kvarnen, alt. söndertrampning. En eldstad är "spontant" uppkommen norr om kvarnen.

Bland träd och buskar dominerar rönnen kraftigt. Vidare förekommer tall, syren, björk, fågelbär, druvfläder, hägg, lönn och balsampoppel samt krusbär och hallon.

Området är fortfarande gräs- och örtrikt. Bl a märks harklöver och femfingerört, som inte observerades inom område 7. Större inslag av ogräs här än på det betade området, speciellt ogräsmaskrosor.

Mål: Öppen kvarnbacke med enstaka buskar och träd samt örtrikt fältskikt.

Åtgärder: Trädskiktet bör inte tillåtas sluta sig mer, åtminstone inte norr om kvarnen. Söder om kvarnen tenderar trädvegetationen att helt dölja kvarnen från sjösidan, varför trädskiktet bör tas ned eller glesas ut kraftigt i anslutning till kvarnen och ned till område 9.

Istandsättningsåtgärder: Borttagning av träd och höga buskar. Eldstaden bör tas bort, för att minska risken för brand i kvarnen.

Underhållsåtgärder: Borttagning av skymmande träd och buskar vid behov.

SKÖTSELOMRÅDE 9. Ungt aspbestånd söder om kvarnen.

Beskrivning: Nyligen uppkommet aspbestånd som utglesats. Undervegetation av högorter, med älgört som dominant. Vidare förekommer hallon, druvfläder, mjölkört och olika gräs. I söder, mot den anslutande strandremsan, växer enstaka större alar.

Mål: Slätter- eller betesmark, med få eller inga träd, alt. "hagskog" med lågväxande träd eller buskar.

Åtgärder: Området är problematiskt, då asp sprider sig mycket snabbt med rotskott. Aspen bör tas bort, för att frilägga kvarnen från sjösidan. Asparna ringbarkas och avverkas då de dött. Därefter bör området slås årligen eller också kan rönn, hagtorn, vildapel, slån och andra mindre "aggressiva" träd och buskar planteras. Om så önskas kan området betas.

Ingångsättningsåtgärder: Ringbarkning och senare avverkning av aspar. Plantering av lågvuxna träd och buskar.

Underhållsåtgärder: Om bete eller trädplantering ej kommer till stånd årlig slätter. I slätteralternativet röjning och skötsel av uppkommande träd- och buskvegetation.

SKÖTSELOMRÅDE 10. Betesmark mellan sjön och badet/åkermarken.

Beskrivning: Området är bevuxet med ett ställvis glest, ställvis tätare, trädskikt med björk som dominant. Träden är till stor del unga och denna del har växt igen speciellt starkt sedan början av 1970-talet. Vidare förekommer al, rönn, knäckepil, asp och en. En mindre bäck avgränsar området i öster, nedanför badet. Den omges av knäckepil, som här bildar en vacker "galleriskog". Den västra delen, tillhörande Vallentuna Prästgård 1:1, har betats men de senaste åren med för lågt betetryck.

Dominant art är på de fuktiga, öppna partierna älgört, men vegetationen fram till 1970-talet torde ha varit dominerad av tuvåtel, vilken blir vanligare ju längre västerut man kommer längs stranden (se område 12).

Bland fältskiktets arter märks också ängskavle, tussilago, åkertistel, rölleka, hundäxing, mjölkört, kardborre, hundkex och timotej, dvs främst kultur- och betesbetonade ogräs.

I den del av betesmarken som ligger öster om torrbacken söder om Kullen dominerar mjölkört, medan ängen väster därom är en typisk tuvåteläng av den typ som är regel på betade, leriga stränder i öst-sverige. Denna typ har tidigare sannolikt varit förhärskande i hela område 10 och övriga betade strandpartier.

Skötselområde 10 delas av skötselområde 18, anläggning för kanotuthyrning m m. Intentionen är, att den del av detta område som ej används för båtverksamheten skall skötas som skötselområde 10. Passage mellan kanotanläggningen och badet måste finnas och bör planteras med naturligt förekommande buskar och lågvuxna träd.

Mål: Öppen betes- eller ängsmark.

Åtgärder: Området skall hållas öppet, i första hand genom bete i andra hand genom slätter. Betesintensiteten bör om möjligt höjas. För att få bättre betesmark bör området, trots pågående bete, slås med slaghack. Trädskiktet längs sjön tas delvis bort, för att öppna landskapsbilden. Därvid bör träden ställas i grupper, med luckor av varierande storlek mellan trädgrupperna.

Istandsättningsåtgärder: Ev nystängsling i områdets östra del. Avverkning av uppkommen (björk)skog.

Underhållsåtgärder: Bete, normalt stängselunderhåll, alt. slätter.

SKÖTSELOMRÅDE 11. Obetat område mellan område 10 och badet/åkermark.

Beskrivning: Området betades tidigare (1970-talet). Betesgränsen har nu dragits söder om den nyanlagda gång/cykelvägen längs stranden. Detta medför att området kommer att ändra karaktär. Igenväxning med träd och buskar har satt igång redan under senare delen av den sista betesperioden på 1970-talets slut.

Bland arterna märks al, slån, olvon, en, rönn, druvfläder, al och hägg samt krusbär. Nedanför badet finns ett jätteexemplar av knäckepil, medan ett motsvarande exemplar nedanför kvarnen fallit 1986/87.

Nedanför badet finns ett kraftigt slyuppslag av asp, liksom inne på badplatsområdet. H r är det också mycket ogr srikt med rika bestånd av brännässla.

Skötselområde 11 delas av skötselområde 18, anläggning f r kanotuthyrning m m. Intentionen är, att den nordligaste delen av område 18 skall utgöra passage mellan kanotanl ggningen och badet och, förutom att cykelvägen bibeh lls, b r planteras med naturligt förekommande buskar och lågvuxna träd.

Mål: "Lummigt" område med hög slutenhet nedanför badet, utan alltför stort aspinslag. I väster relativt öppen  kerren med ett fåtal "milj tr d", främst rönn.

 tg rder: Vegetationen b r hållas efter. Enstaka buskar och lägre träd kan tillåtas mot åkern (rönn och liknande), men tas ned om landskapsbilden skulle påverkas negativt. Aspinslaget bör tas bort/hållas efter (se område 9), ev kan det vara bra att behålla en tr dsk rm mot badet, så länge tr den inte skuggar badets gräsytor för kraftigt. Denna skärm kan bestå av andra trädslag  n asp (jfr skötselområde 9). Gr syterna mot åkern b r hållas öppna genom sl tter.

Iståndsättningsåtgärder: Ringbarkning av aspar, borttagande av träd och buskar längs åkerkanten samt senare av döda aspar. Ev plantering av lågväxande, naturliga träd- och buskar.

Underhållsåtgärder: R jning bland uppkommande sly i områdets  stra del två gånger under de första 5-6 åren. Utglesning av trädskikt vid behov. Sl tter av  kerrenar.

SKÖTSELOMRÅDE 12. Beteshage söder om Villa Kullen

Beskrivning: Området utgörs av en " kta" björk-enhage, som i söder har ett stort inslag av torrbacksarter. Hagen har en mycket viktig roll i landskapsbilden, som ett avbrott i det mer flacka jordbruks- och insj landskapet. Området har fått sin karaktär genom den traditionella beteshävden.

Bland träd och buskar dominerar således björk och en, men hagen  r efter det att betet upphört under igenväxning, främst med dessa trädslag, men även en hel del tall. I  vrigt förekommer rönn, hägg, asp, oxb r och nypon. Asp har brett ut sig framför allt i områdets nordöstra del, närmast körvägen till Kullen.

Bland fältskiktets arter hittas bl a backsippa, rödklöver, höstfibbla, rödklint, rölleka, backtimjan, vanlig ögontröst, daggkäpa, käringtand, timotej, ängshavre, midsommarblomster, skogsklöver, brudbröd, svartkämpar, liten blåklocka, gökärt, backtimjan, gråfibbla, rödven, jungfrulin, ljung, gulmåra, gulvial, äkta Johannesört, darrgräs, backnejlika, femfingerört, tjärblomster, ängsvädd, blodrot, kråkvicker, gulmåra, kärleksört, blåbär, rölleka, teveronika, backglim och kattfot. Tidigare på året finns också sandmaskros (se rapport från Vallentuna hembygdsförening 1971).

I vissa partier finns en frodigare ängsvegetation. I ett mindre, sankt område växer kungsängslilja.

Mål: Beteshage.

Åtgärder: Området bör i första hand betas. Dock får bete inte börja förrän backsippor och andra vårblomande torrbacksarter blommat över, dvs normalt i mitten av juni. Betet bör helst ske med nöt, eller om detta inte är möjligt, med får. I andra hand bör området slås i slutet av juli eller början av augusti. Slåttern behöver inte vara årlig, utom i torrängsdelarna. För att gynna torrbacksfloran, får området inte gödslas.

Trädskiktet av björk, speciellt på västra sidan av området, glesas ut. Aspar, liksom flertalet tallar, tas bort. För att bevara den ovanliga torrbacksfloran i områdets södra del, bör enbeståndet glesas ut något om det tenderar att vandra ut över torrbacken. Betet kan bedrivas gemensamt med område 14, eller i form av två fallor. Genomgångar ordnas för den korsande åkervägen, antingen i form av färäst, eller som grind med bredvidliggande sätta eller annan typ av passage. Betet kan också ske i form av fårbeta inom flyttbara stängsel.

Iståndsättningsåtgärder: Permanent eller tillfällig stängsling. Anordnande av stängselövergångar och ev färäst-grindar vid permanent stängsling. Utglesning av trädskiktet för att återskapa den genuina hagmarkskaraktären. Ringbarkning och borttagande av död asp. I områdets södra del anläggs en enkel eldstad (se karta, bilaga 3).

Underhållsåtgärder: I första hand bete, normalt stängselunderhåll. Underhåll av stängselövergångar etc vid permanent stängsling. Røjning av uppkommande sly, som betesdjuren inte förmår hålla undan. Kan bete ej ske,

slätter (ev manuell lieslätter) helst årligen samt röjning av träd och buskar vid behov. Höet bör forslas bort.

SKÖTSELOMRÅDE 13. Åkerholme vid f d torpet Västerhagen.

Beskrivning: Åkerholmens centrala parti utgörs av berg i dagen, omgivet av morän. Här låg tidigare torpet Västerhagen. Åkervägen som passerar mellan områdena 12 och 14 passerar intill Åkerholmen, men slutar i ägo gränsen mot Rickeby 1:112. Vägen var tidigare kyrkväg för gårdarna på Vallentunasjöns västra sida, men har plöjts upp på de andra ågorna.

På Åkerholmen dominerar asp. Vidare finns här rönn, tall, sälg, syren, krusbär och hägg.

Bland örterna märks brudbröd, liljekonvalj, getrams, blodnäva (!), stenbär, flockfibbla, skogsklöver och gulmåra, samt hallon. I sydväst finns ett torrbacksparti med dominans av blodnäva och flockfibbla. Vidare växer här flentimotej, en av torrbackens typiska arter, som dock saknas på övriga torrbackar inom naturvårdsområdet. Här växer också gullris, stor blåklocka, backglim och harklöver.

Området har mycket stor betydelse för djurlivet i området. Speciellt under vårflyttningen brukar stora mängder flyttfåglar, t ex trastar och finkar, uppehålla sig i träden på Åkerholmen.

Mål: Torrbacke samt dunge med aspskog av betydelse för djurlivet.

Åtgärder: Inga åtgärder vidtas i området, förutom att aspbeståndet kan glesas ut. Torrbacken på sydvästsidan skall hållas öppen.

Istandsättningsåtgärder: Ev utglesning av trädskiktet.

Underhållsåtgärder: Röjning och utglesning vid behov. Lieslätter på torrängen mot sydväst då och då.

SKÖTSELOMRÅDE 14. Gräs- och trädrik igenväxande hage kring Villa Kullen.

Beskrivning: Hagmarken har (delvis) växt igen starkt under de senaste 15 åren och den mellersta delen har nu mer skogs- än hagkaraktär. Viktigaste trädslag är björk, tall och en. I den centrala delen finns också mycket balsampoppel (spridd från Kullen). Floran är annars

av samma karaktär som i skötselområde 12. Dessutom finns här liljekonvalj, backnejlika, rödkämpar, svartkämpar (vildformen), ängsvädd och vitmåra.

Längst i norr återkommer öppen mark. Här finns, liksom i områdets södra del, ett mycket stort bestånd backsippa. Ängshavre dominerar senare på sommaren.

Norr om Kullen är alltså hagen mer slutna och har förlorat sin hagmarkskaraktär. Här dominerar tall och i någon mån björk. Dessutom finns rönn och asp. Ängsflorainslag finns dock kvar. Midsommarblomster och örnbräken (dominerar ställvis) växer i "skogen", liksom backsmörblomma. I öster ingår en mindre del fd åkermark i skötselområdet.

Mål: I första hand öppen betes- eller ängsmark, i andra hand öppna ängsytor och mer slutna hagskog.

Åtgärder: Området bör i första hand betas (se område 12). Dock får bete av torrbackdelarna inte börja förrän backsippor och andra vårblomande torrbacksarter blommat över, dvs normalt i mitten av juni. Trädskiktet glesas ut kraftigt. Vid utglesningen skall en så stor trädslagsblandning som möjligt eftersträvas, dock skall gran och asp tas bort i möjligaste mån.

Kan bete ej genomföras bör de mer öppna partierna i söder och norr slås, helst manuellt, i slutet av juli eller början av augusti. Det slutna området i mitten av området tillåts i så fall bilda en halvsluten hagskog. Denna bör dock glesas ut då och då för att tillåta ett visst inslag av ängsflora inne i skogen. Gödsling av betesmark får endast ske på tidigare åker i öster. Se vidare område 12.

Igångsättningsåtgärder. Samma som för skötselområde 12.

Underhållsåtgärder: Samma som för skötselområde 12. Om bete ej kan ske, årlig manuell slåtter av torrängsområden, (maskin)slåtter kan ske av övriga ytor då och då för att förhindra igenväxning. Höet bör tas bort.

SKÖTSELOMRÅDE 15. Barrblandskog öster om Björkby.

Beskrivning: Skogen domineras av tall, gran och rik underväxt av rönn. Beståndet är delvis luckigt som en följd av stormfällning samt borthuggning i närheten av mindre grustag vid Björkby.

Rik fältskiktsvegetation av örnbräken i vissa delar. I andra dominerar krustätel och väggmossa. I fältskiktet finns också blåbär, skogsstjärna, ek, ängs-

kovall, liljekonvalj, flockfibbla, hallon, ekorrbar, mjölkört, druvfläder, kattfot, björk (i anslutning till Björkby), lingon, skogsbräken och fårsvingel.

Många stigar genomkorsar området som är lättframkomligt. Skall området bibehålla sin karaktär av strövvänlig barrskog, får det inte avverkas.

Mål: Strövvänlig, relativt gles barrskog med grandominans.

Åtgärder: Inga speciella åtgärder vidtas inom området. Eventuella skogsvårdsåtgärder skall eftersträva en något undersluten skog.

Istandsättningsåtgärder: Inga.

Underhållsåtgärder: Nedfallna träd kan upparbetas och bortforslas, men bör från naturvårdssynpunkt få ligga kvar. En viss kompletterande plantering av gran kan komma att krävas om den naturliga föryngringen fortsätter att vara liten.

SKÖTSELOMRÅDE 16. Åkermark.

Beskrivning: Området omfattar all brukad mark, som faller inom naturvårdsområdet.

Mål: Fortsatt användning som åkermark alt. delvis övergång till permanent vall. Ev begravningsplats vid Björkby.

Åtgärder: Närheten till Vallentunasjön innebär att gödsling skall ske med minsta möjliga givor, för att inte onödigtvis öka närsaltstillförseln till sjön. Igenläggning till vall minskar närsaltsläckaget ytterligare.

SKÖTSELOMRÅDE 17. Träd- och buskbevuxen mark vid Kvarnbadet.

Beskrivning: Moränbacke mellan vägar mot Upplands Väsby och Kullen, åkermark och parkering vid badet. Backen är bevuxen med delvis planterade buskar. Dessutom finns en del sly, samt en gammal miljöskapande tall. Genom området går en stig, som utgör resterna av den gamla vägen mot Kullen. Området är delvis ett gravfält från järnåldern (AB 255). För fornlämningsområdet finns gällande skötselplan (bilaga 5).

Mål: Öppen hagmark med glest träd- och buskskikt samt med stig mellan badet och Kullen - vägen.

Atgärder: Slyuppslag hålls efter. Stigen förbättras, speciellt i sin östra del, underhålls och friröjs. Tallen skall stå kvar. Se vidare gällande skötselplan (bilaga 5).

SKÖTSELOMRÅDE 18. Båtuupplägningsplats och brygga.

Beskrivning: Brygga och upplägningsplats för kanoter och mindre segelbåtar. För området gäller stadsplan.

Mål: Mindre anläggning för kanotuthyrning.

Atgärder: Brygga får byggas och vass tas bort i anslutning till bryggan. Framkomligheten mellan anläggningen och Kvarnbadet får inte försämrats. Buskar och mindre träd bör planteras längs cykelvägen, för att ge djurlivet möjligheter att osedda förflytta sig mellan naturvårdsområdets västra och östra delar. Befintlig vegetation i anslutning till upplägningsplats och brygga skall skötas enligt anvisningarna för område 10. Kostnaderna för anläggningens skötsel ingår ej i kostnaderna för naturvårdsområdet.

SKÖTSELOMRÅDE 19. Vattenområdet i Kyrkviken.

Beskrivning: Den del av Vallentunasjön som faller inom naturvårdsområdet.

Mål: Öppen vattenyta.

Atgärder: Pågående värmeutvinning skall fortgå utan hinder av inrättandet av naturvårdsområdet. Liksom uttag av vatten för bevattning av nuvarande kyrkogård. Behövliga arbeten i samband med service och underhåll på anläggningarna skall få genomföras.

Till ett avstånd av 100 meter från stranden är högsta tillåtna hastighet för motordrivna farkoster 6 knop.

2. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV BYGGNADER ekl byggnader och anläggningar för friluftslivet.

Väsby kvarn ägs och sköts av Vallentuna hembygdsförening. Byggnader för jordbruket ingår ej i naturvårdsområdet. Tomt för Villa Kullen ingår ej i naturvårdsområdet.

3. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

3.1 Övergripande mål

Naturvårdsområdet är i första hand avsett som närrekreationsområde för Vallentuna tätort. Inga större anläggningar för friluftslivet skall finnas, förutom eventuella stängselgenomgångar, färister, etc. Åtgärder inom området med stadsplan vid Kvarnbadet får vidtas utan hinder av bestämmelser i naturvårdsområdet för övrigt.

Områdets stora naturvärde och kulturhistoriska värde innebär att extra hänsyn skall tas till områdets utseende och skötsel.

3.2 Generella riktlinjer och åtgärder

3.2.1 Tillgänglighet.

Cykel- och bilväg till och inom området skall underhållas. Stängselgenomgångar ordnas där så erfordras. I övrigt vidtas inga åtgärder för att öka tillgängligheten.

3.2.2 Friluftsanordningar.

På ett par platser kan eldstäder anordnas för att i någon mån styra användandet av öppen eld inom naturvårdsområdet (se karta bilaga 3). En sådan eldplats kan vara i hagen söder om Villa Kullen. Åtgärder i anslutning till Kvarnbadet och kanotuthyrningen kan vidtas i den mån de inte strider mot syftet med naturvårdsområdet eller bestämmelser i gällande stadsplan.

3.3.2 Information.

Information om naturvårdsområdet skall finnas på reservatsskyltar där vägar och stigar går in i området samt vid Kvarnbadet (se karta bilaga 3).

3.2.4 Utmärkning av naturvårdsområdets gräns.

Naturvårdsområdet skall märkas ut enligt svensk standard (SIS O3 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att skyltarna utarbetas och sätts upp (se karta bilaga 3).

3.2.5 Renhållning.

Sopställ sätts upp i anslutning till vägen förbi Villa Kullen och vid korsningen mellan cykelvägen och gångvägen (se karta bilaga 3). I övrigt vidtas inga speciella åtgärder för renhållningen.

4. SAMRÅD

Naturvårdsförvaltaren skall regelbundet samråda med länsstyrelsen om planerade åtgärder.

5. NATURVARDSFÖRVALTNINGEN

5.1 Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för tillsynen av reservatet.

5.2 Finansiering

Åtgärder inom naturvårdsområdet bekostas av naturvårdsförvaltaren.

5.3 Ekonomisk plan 1989 - 1994

En stor del av skötseln bör kunna regleras genom arrendeavtal med nuvarande arrendator, vilket bör kunna reducera skötselkostnaderna till främst stängsling, uppskyllning samt tömning av sopställ. Ev avverkning av skog skulle kunna läggas ut till arrendator eller privatpersoner för eget bruk så att kostnader för detta inte uppstår. Manuell slätter kan ev göras på ideell bas, i annat fall är detta en tillkommande kostnadspost.

För fullständighets skull redovisas uppskattade kostnader för olika arbetsmoment etc. Uppgifter på redovisade kostnader har erhållits från Stockholms kommuns egendomsavdelning och avser kostnadsläget under hösten 1986, uppräknat med 15%.

Körning med slätteraggregat (uppskattat)	230:-/tim
Taggtrådsstängsel (2 trådar, 4 m mellan stolparna)	11:-/löpmeter
Fårstängsel (105 cm nät + taggtråd)	29:-/löpmeter
Genomgångar	230-350:-/st
Färist (uppskattat)	2500:-/st
Grind (uppskattat)	2500:-/st
Arbetskostnad: taggtrådsuppsättning, 2 man + traktor, ca 40 lm/tim	460:-/tim
Arbetskostnad, avverkning av träd inkl motorsåg	175:-/tim
Arbetskostnad, övr. (manuell slätter, skyltning, etc)	145:-/tim
Skyltar (dekaler för utmärkning av områdesgräns)	gratis
Informationstavlor	ca 150:-/st
Sopställ	ca 1000:-/st

Istandsättningsåtgärder

Istandsättningsåtgärderna innefattar "första årets" verksamhet, samt ev. uppföljande åtgärder inom den första femårsperioden, som är en följd av istandsättningsåtgärderna (exv. borttagande av ringbarkade träd, borttagande av sly). "Första årets" istandsättningsverksamhet kan spridas ut över en femårsperiod. Kostnader för områdena 16-19 räknas ej in i istandsättningsåtgärderna för naturvårdsområdet.

Vid kostnadsberäkningen har endast kostnader som går utöver vad som kan regleras i arrendeavtal, främst materialkostnader, tagits upp.

Kompletterande inhägnader i områdets östra och södra del (skötselområde 1-11) uppskattas till 6 000:-.

Bete i skötselområde 12 och 14 kan på grund av besöksstrycket bli svårt att genomföra, även om det skulle vara det ekologiskt mest intressanta alternativet. Ev. kan delar av området betas inom flyttbara stängsel. Det blir då fårbete som kan bli aktuellt. Någon specificerad kostnad för stängsel, stängselgenombrott, färist, etc tas därför inte upp för den nordvästra delen av naturvårdsområdet.

För buskröjning och avverkning av mindre träd kan en kostnad om ca 10 000:- beräknas utöver åtaganden i arrendeavtal.

Till kostnaderna kommer kostnad för uppsättning av informationstavlor, samt utmärkning av reservatsgräns. Materialkostnaden uppgår (juni 1988) till ca

150:- för en informationstavla. Till detta kommer kostnader för framtagande av karta, infärgning, tryck och inplastning. Om detta, förutom inplastning, kan skötas av kommunens personal, torde kostnaderna kunna begränsas till ca 150 kr per tavla. Inom området bör det vara tillräckligt med sex informationstavlur (se karta 2), dvs en kostnad om strax under 1000:-. Dock bör ett större antal plastade informationsblad framställas på en gång, för att ersätta bortrivna eller förstörda skyltar.

Informationen tryckt på standardiserat, förtryckt underlag som tillhandahålls av statens naturvårdsverk. Inplastning kostar (juni 1988) per A4 ca 30:- och per A3 ca 56:- (Armerad skylt, Kylinge, 294 80 SÖLVESBORG). Skyltarna har en rygg av aluminiumplåt som levereras till en kostnad av xx kr för A4 och ca xx kr för A3. (Samhall-Avebe, Box 81 518, 104 82 STOCKHOLM). Till denna kostnad kommer dessutom kostnad för tryckimpregnerad stolpe, ca 50:-

Förutom informationstavlur skall områdesgränsen utmärkas, dels genom speciella dekalur, dels genom utmärkning på träd och fasta föremål. Dekalerna tillhandahålls kostnadsfritt från statens naturvårdsverk. Endast färg och mall för uppmålning av gränsmärke (sexuddig stjärna samt ring) utgör materialkostnad. Arbetstidsåtgång för uppmärkning och utplacering av skyltar uppskattas till ca 4 dagars arbete, med en uppskattad arbetskostnad av högst 4 500:-. Anläggning av eldstad torde kunna ske genom fritidskontorets försorg. Kostnaden för sopstall uppskattas till ca 1 000:- per anläggning.

Initialkostnader för stängsel och röjning kan uppskattas till ca 18 000:-, uppskyltning, sopstall m m till under 10 000:-, om arbetet delvis kan utföras av kommunanställd personal, sammanlagt i initialskedet alltså ca 28 000:-, förutsatt att visst arbete kan utföras inom ramen för arrendeavtal eller annat avtal och att kommunen kan bidra med arbetskraft för skyltframställning.

Underhållsåtgärder

Vad beträffar underhållet torde en större del av underhållet i de betade områdena kunna ske inom ramen för löpande arrendeavtal. Områdena 16-20 räknas ej in i områdets skötsel.

För slätter av icke betade ytor beräknas en kostnad om ca 4 000:-/år, om skötselområde 10 betas, i annat fall ca 5 500:-/år. Rövning av uppkommen busk- och trädvegetation uppskattas till ca 5 000:-/år för hela området. Komplettering av uppmärkning och skyltar kan uppskattas till ca 1 000:- per år. Sop- hämtning uppskattas till ca 1 300:- per år.

Sammanlagd årlig kostnad blir då (i kostnadsläget juni 1988) ca 17 000:- utöver det arbete som sker inom ramen för gällande arrendeavtal.

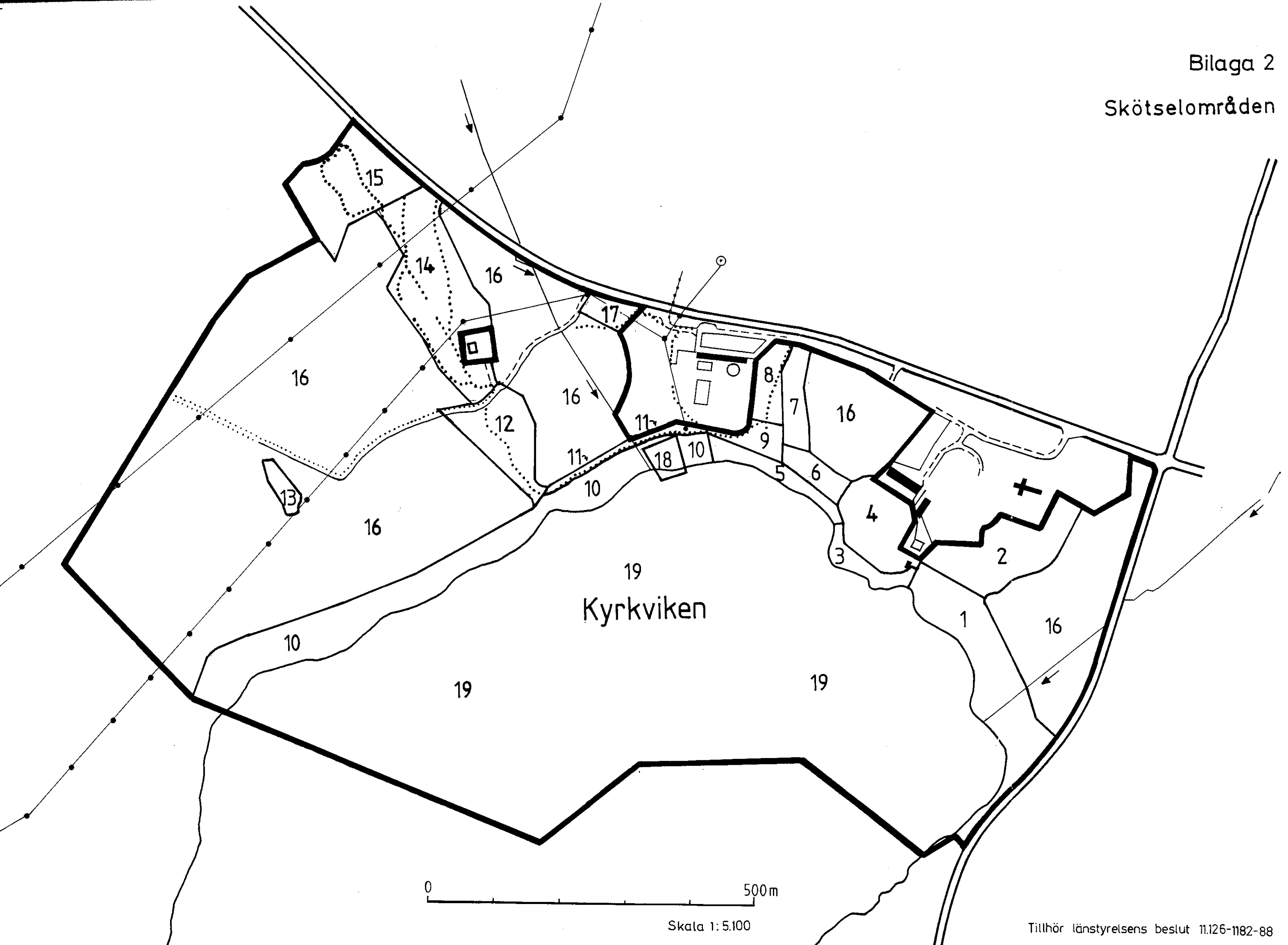
Sammanfattning

Initialkostnader	ca 28 000:-
Årlig kostnad	ca 17 000:-
Kostnad per år under femårs- perioden 1989-94	ca 22 600:-

Tillkommer kostnader för kommunal arbetskraft och ev reglering av arrendeavtal.

Om överenskommelse kan slutas med arrendator om skötsel och utnyttjande av marken, kan ovanstående kostnader minskas kraftigt.

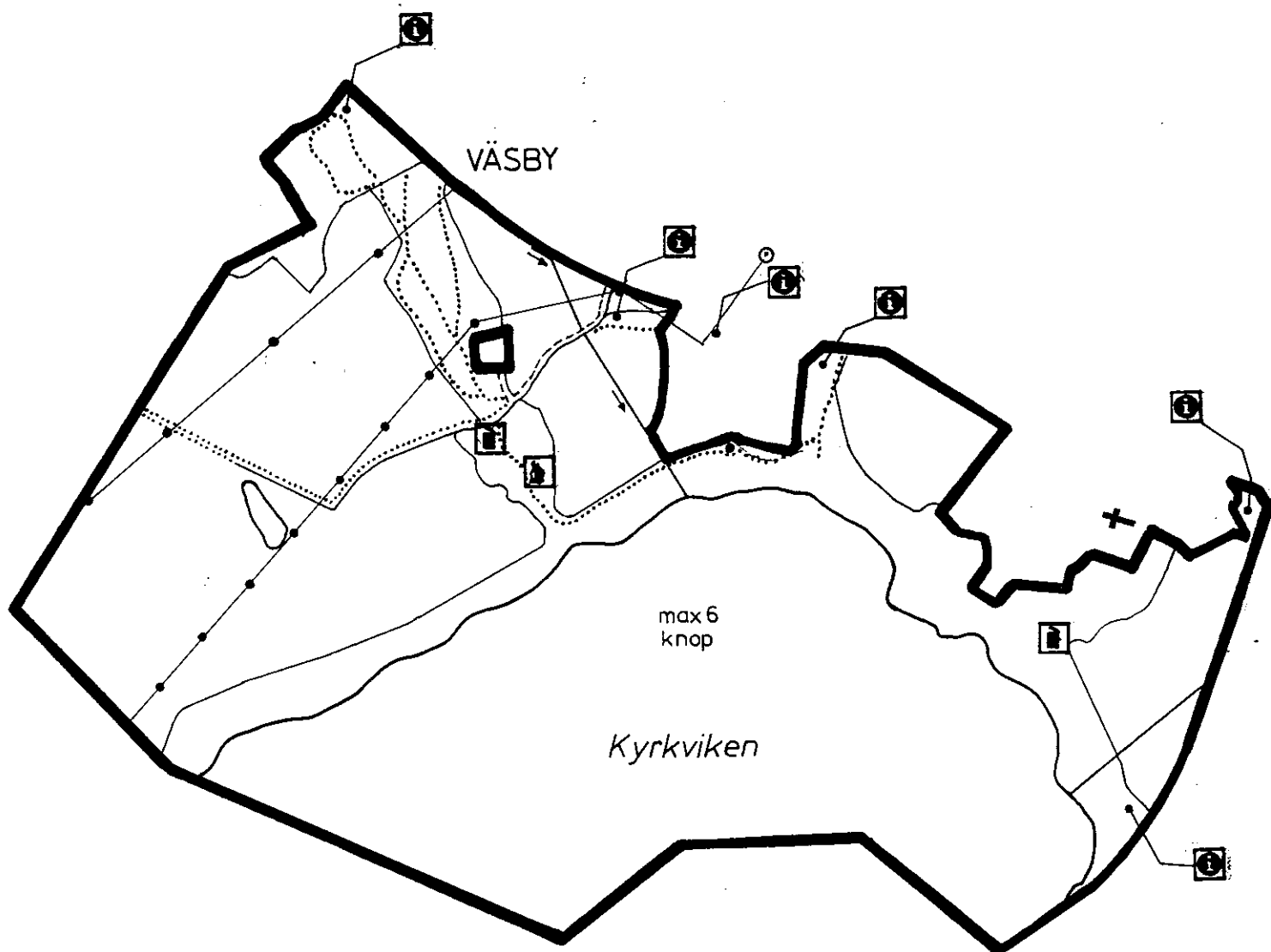
Bilaga 2
Skötselområden

0 500m

Skala 1: 5.100

Tillhör länstyrelsens beslut 11.126-1182-88

Informationskarta

- Informationstavla
- Sopstätt
- Eldstad
- Gräns för naturvårdsområdet

Skala 1: 8.700

RIKSANTIKVARIÄMBETET

Bilaga 4

Tillhör länsstyrelsens beslut

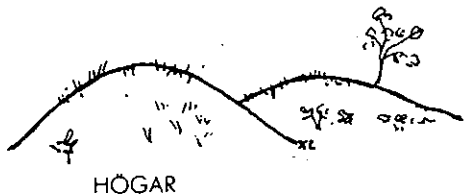
SKÖTSELPL dnr. 11.126-1182-88

Län	AB	Objektnr	182
Landskap	Uppland		
Socken	Vallentuna		
Namn	Korsbacken		
Objektyp	Gravfält	Fornl. nr	18
Fastighetsbeteckning	Vallentuna prästgård 1:1		Ek.karta
			1110f
Morkägare	Vallentuna pastorat	Adress	Tel
Anmärkning	Gravfältet kommer att ligga inom ett naturvårdsområde. Området sköts av vallentuna församling.		

ALLMÄN BESKRIVNING På gravfältet vid Korsbacken finns 1 gravhög, 37 runda, 5 rektangulära 2 kvadratiske stensättningar. Flera av stensättningarna är yt- och kantskadade. I den västra delen av gravfältet finns gamla grustäckter.

Gravfältet är från järnåldern och den vanligaste gravtypen då var runda stensättningar. De döda brändes på bål. Vid arkeologiska utgrävningar hittar man de brända benen och ofta delar av lerkärl samt även smycken och redskap.

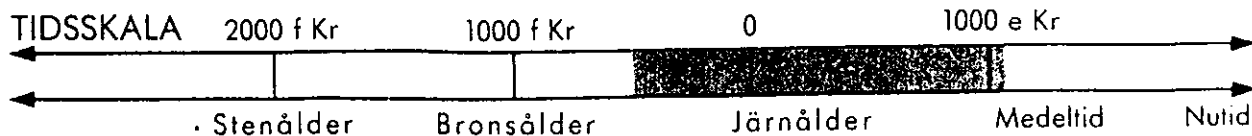
Gravfältet var vanligtvis gravplats för befolkningen på en närbelägen gård.
Fornlämningar är skyddade enligt lag.

HÖGAR

STENSÄTTNINGAR

ALLMÄN MALSÄTTNING Hagmark med tall och löv

BILAGOR FOTOKARTA DETALJKARTA UTDRAG UR FORNL.REG. SPECIALPLAN

Vårdplan upprättad/reviderad den 14 / 10 19 88 av Janne Lindeberg

SKÖTSELPLAN

VEGETATIONSBESKRIVNING

Betat hagmarksområde med tall, björk, rönn och en del nyponbuskage.

VEGETATIONSMÅLSÄTTNING

Betad hagmark med enstaka tall och löv samt några nyponbuskage.

ÅTGÄRDER

- Avverkning: All gran tas bort utom granen med dubbeltopp och fågelholkar.
Gallra något i trädkiktet mot sjön.
- Röjning: Hela området slyröjs även den ej betade delen mot vägen. Begränsa nyponbuskage. Barrplantor tas bort.
- Slåtter: Årlig slåtter på den ej betade delen mot vägen. Nässeluppslag slås en gång per år.
- Bete: Fortsatt bete, betestrycket är lagom. Stödutfodring och ridning får inte ske inom gravfältsområdet.
- Städning: Allt avverknings, röjnings och slåtteravfall tas bort från området.
- Övrigt: Gammalt stängsel inne i området tas bort, någon stängselgenomgång typ stätta behövs.
- Skyltning: Informationsskylt finns, ytterligare en skylt behövs vid parkvägen i söder.

FORTSATT VÅRD

- Avverkning: Ytterligare gallring görs vid behov, om ca 10 år.
- Röjning: Slyröjning årligen mot sjön och på den ej betade delen mot vägen. Nyponbuskar hålls efter och föryngringshuggs när de blir gamla.
- Slåtter: Se slåtter ovan.
- Städning: Allt slåtter och röjningsavfall tas bort från området.
- Övrigt: Spillningen från betesdjuren sprids ut för att slippa betesrator.
- Skyltning: Informationsskyltar byts när de blir skadade.

Vid ingrepp i markytan måste antikvarisk kontrollant medverka. Skador på forn-
lämningar ska alltid anmälas till kulturmiljöenheten på länsstyrelsen.

Stockholm

Janne Lindeberg

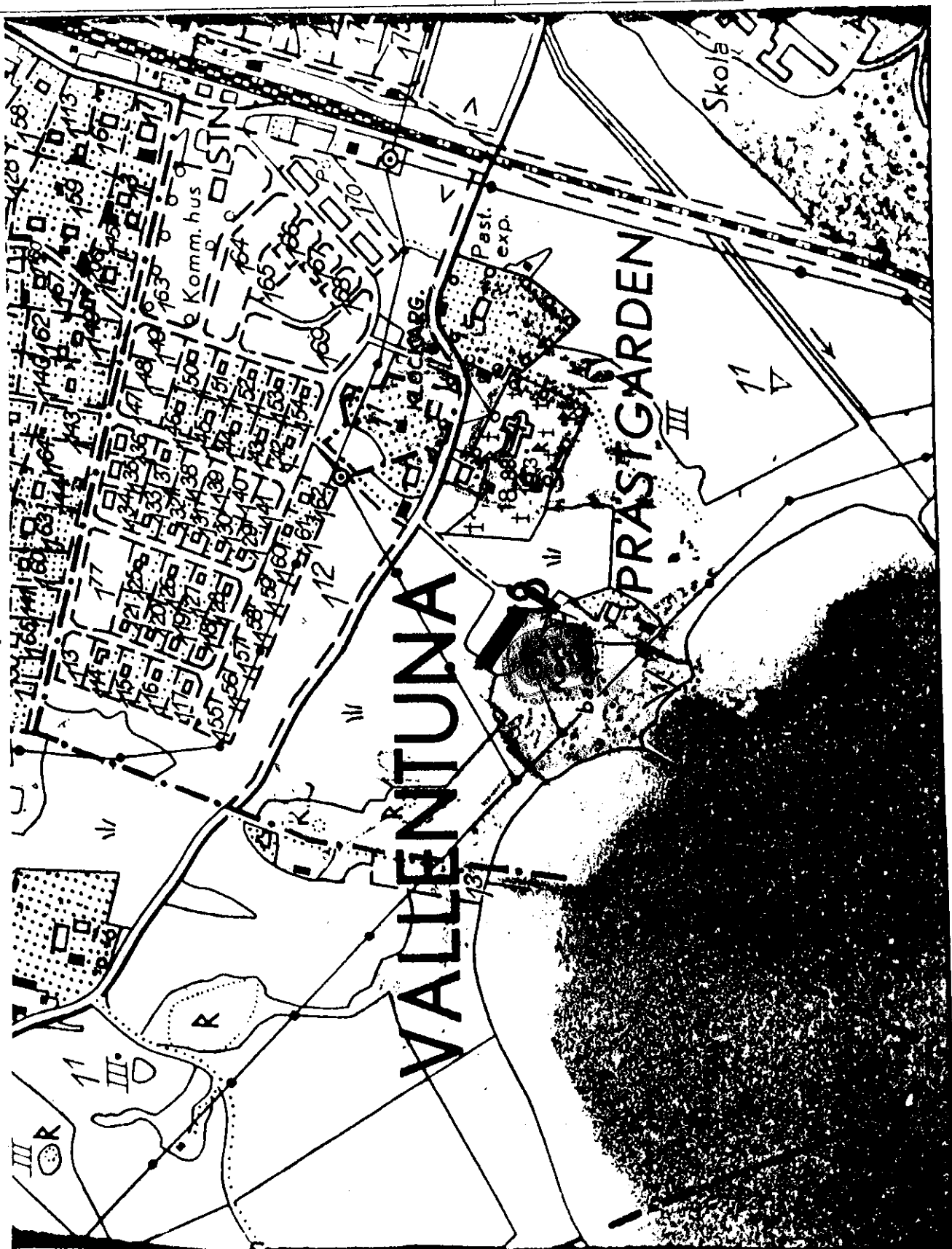

RIKSANTIKVARIÄMBETET
FORNVÅRDSSENHETEN

KARTKOPIA skala ca 1:5.000

Län	AB	Objektnr	182
Landskap	Uppland		
Socken	Vallentuna		
Namn	Korsbacken		
Fornl. nr	18	Ek karta	1110f

Objekttyp Gravfält

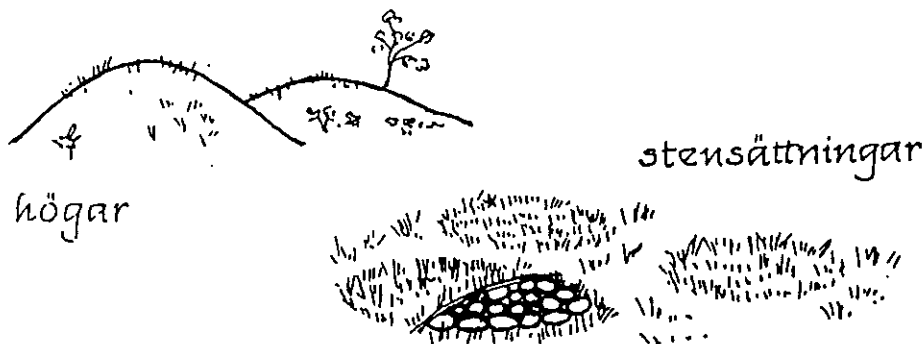
SKÖTSELPL

Objekttyp	Gravfält	Fornl. nr	21
Fastighetsbeteckning		Ek.karta	11 IOF
		Vårdareal ha	
Markägare	Adress	Tel	
Anmärkning			

ALLMÄN BESKRIVNING

Gravfältet vid Kvarnbadet har ca 35 i markytan synliga fornlämningar, bestående av runda och rektangulära stensättningar samt högar.

Sannolikt har gravfältet under järnålderns senare del hört till Väsby, som under förhistorisk tid troligen haft samma läge som Väsbygården har idag. Gravfältet är delvis utgrävt i mitten av 70-talet, under gravfältet ligger en boplats. Vanligen brändes den döde med sina personliga tillhörigheter på bål och askan samlades i en lerurna. Runt askgömmen byggdes graven upp av jord och sten, ofta täckt med ett lager av grästorv.

ALLMÄN MALSÄTTNING

Öppen hagmark med ett gles träd och buskskikt.

BILAGOR

FOTOKARTA

DETALJKARTA

UTDRAG UR FORNL.REG.

SPECIALPLAN

Vårdplan upprättad/reviderad den 6 / 5 19 86 av Janne Lindeberg

SKÖTSELPLAN

Vegetationsbeskrivning.

Gravfältet ligger i igenväxande hagmark, tidigare betesmark. I området finns ett glest trädbestånd av tall, asp, sälg, björk, rönn och hägg. Området är delvis igenslyat och där finns en och nyponbuskar. I markskiktet finns gräs och örtvegetation.

Vegetationsmålsättning.

Öppen hagmark med ett glest träd och buskskikt, fornlämningarna ska vara fria från träd och buskar. Västra delen av området utanför gravfältet där det inte är åker ges ett likartat utseende.

Åtgärder.

- Avverkning:** Alla träd på fornlämningarna tas bort samt all asp, aspen bör ringbarkas för att minska slyuppslagen.
- Röjning:** Aspsly tas bort samt nyponbuskar på gravfältet, lämna fina enbuskar. Lämna även nypon och planterade buskar mot asfalten vid gångbron. Lämna en skärm av tall och löv mot stora vägen. En del buskage kan gärna lämnas i gravfältets utkanter.
- Städning:** Allt hygges och röjningsavfall tas bort från området, observera att eldning ej får ske på gravfältet.
- Skyltning:** Informationsskylt finns uppsatt i nordöstra delen av området, ytterligare en skylt bör sättas upp vid gångvägen i söder när den blir klar.
- Övrigt:** Ledningarna genom området bör flyttas utanför gravfältet.

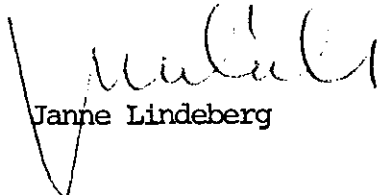
Fortsatt vård.

- Avverkning:** Ytterligare gallring i träden görs vid behov.
- Röjning:** Årlig slyröjning på hela området i juni.
- Slätter:** Hela området slås i juli. Slätterbalk bör användas.
- Städning:** Allt röjnings och slätteravfall tas bort från området.
- Övrigt:** Skyltar och skylthållare ses över och byts vid behov.

Vid alla eventuella ingrepp i markytan måste antikvarisk kontrollant medverka. Lagning av markskador till exempel vid borttagning av ledningsstolpar får endast ske efter tillstånd av kulturminnesvårdsenheten på länsstyrelsen.

Skador på fornlämningar ska alltid anmälas till kulturminnesvårdsenheten.

Stockholm 1986 05 21

Janne Lindeberg

RIKSANTIKVARIÄMBETET
VÅRDSEKTIONEN

Län	AB	Objektnr	255
Landskap	Uppland		
Socken	Vallentuna		
Namn	Kvarnbadet		
Objekttyp	Gravfält	Fornl. nr	21
		Ek.karta	1110f

KARTKOPIA skala ca 1:10.000

s:1

